

FIRAT ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ACİL SERVİSİNE BAŞVURAN DERMATOLOJİ HASTALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ *

Selma BAKAR DERTLİOĞLU,¹ Demet ÇİÇEK,² Mehmet Nuri BOZDEMİR,³ Başak KANDI⁴

¹Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Anabilim Dalı, Şanlıurfa;
²Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, ²Deri ve Zührevi Hastalıkları Anabilim Dalı, ³Acil Tıp Anabilim Dalı, Elazığ;
⁴Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları Anabilim Dalı, Bolu

Bu çalışmanın amacı, acil servise başvuran ve dermatoloji konsültasyonu istenen hastaların başvuru nedenleri, klinik özellikleri, tanıları, tedavileri ve yatış oranları hakkında epidemiyolojik bilgiler edinmektir. Ocak 2004 ile Aralık 2006 tarihleri arasında, Elazığ ilinde, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi acil servisine başvuran ve dermatolojik yakınması olan 404 hasta retrospektif olarak değerlendirildi. Hastaların başvuru nedenleri, tanıları, tedavileri ve yatış oranları hasta kayıt formları incelenerek elde edildi. Yirmi dört aylık sürede acil servise başvuran 29,616 hastanın 404'ünü (%1,36) dermatoloji hastalıkları oluşturmaktaydı. Hastaların 227'si (%56,2) kadın ve 177'si (%43,8) erkekti (dağılım, 17-89 yaş; ortalama 41,66±16,69 yıl). Altı grup halinde incelenen hastalıklar arasında en sık olarak %57,40 oranında (n=232) ürtiker-anjiyoödem saptandı. İkinci sıklıkta ise 49 hasta ile (%12,10) enfeksiyon hastalıkları bulunmaktaydı. Çalışmamızda dermatoloji hastalarının acil servise başvurma nedenlerinin başında ürtiker-anjiyoödem ve enfeksiyon hastalıkları olduğunu tespit ettik.

Anahtar Sözcükler: Acil; dermatoloji; konsültasyon.

AN EVALUATION OF DERMATOLOGY PATIENTS APPLYING TO FIRAT UNIVERSITY MEDICAL FACULTY EMERGENCY SERVICE

The aim of this study was to obtain information regarding the reasons for application, clinical characteristics, diagnoses, treatments, and hospitalization rates of patients applying to the emergency service who underwent dermatology consultation. Four hundred and four patients with dermatological complaints who applied to Fırat University Hospital emergency service in the city of Elazığ between January 2004 and December 2006 were evaluated retrospectively. The reasons for application, diagnoses, treatments, and hospitalization rates of the patients were obtained by investigation of the patient register forms. Four hundred and four patients of a total of 29,616 who applied to the emergency service over a 24-month period had dermatological disorders. Two hundred and twenty-seven (56.2%) of these patients were males and 177 (43.8%) were females. Age range of the patients was 17 to 89 years, and the mean age was 41.66±16.69 years. The diseases were examined in 6 groups. The most common disease group was found as urticaria-angioedema, with a rate of 57.4% (232 patients), followed by infectious diseases, which affected 49 patients (12.1%). In our study, we determined that urticaria-angioedema and infectious diseases were the main reasons for the application of patients to the emergency service with dermatological complaints.

Key Words: Emergency; dermatology; consultation.

* 18. Prof. Dr. A. Lütfü Tat Sempozyumu'nda poster olarak sunulmuştur (6-10 Kasım 2007, Ankara).

Başvuru tarihi: 16.5.2010 **Kabul tarihi:** 3.8.2010

İletişim: Dr. Selma Bakar Dertlioğlu, Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Araştırma Hastanesi Yenişehir Kampüsü, Şanlıurfa.

Tel: +90 - 414 - 318 23 88 **e-posta:** selmadertlioglu@hotmail.com

Deri hastalıkları primer olarak deriden kaynaklanabileceği gibi diğer sistemlerden de kaynaklanabilmektedir. Dermatologlar dışındaki hekimlerin deri hastalıklarını tanımada zorlandıkları bilinmektedir.^[1,2] Deri hastalıkları diğer sistem hastalıkları ile olan ilişkisi açısından dört grupta incelenebilir.^[1,3]

Grup 1: Primer olarak derinin tutulduğu, herhangi bir sistemik tutulumun veya komplikasyonun olmadığı hastalıklar.

Grup 2: Sistemik tutulum veya komplikasyonla birlikte seyreden deri hastalıkları.

Grup 3: Primer sistemik hastalıkların deri tutulumu.

Grup 4: Primer sistemik hastalıkların tesadüfen deri tutulumu.

Dermatolojik acillere yukarıdaki dört grup hastalıkta da rastlanabilmektedir. Bu hastalıklar ürtiker-anjiyoödem, toksik epidermal nekroliz, otoimmün büllöz dermatozlar, derinin enfeksiyon hastalıkları, eritrodermiler, nekrotizan sellülitler, septisemik purpuralar, sistemik vaskülitler ve geniş deri nekrozlarıdır.^[1-4]

Bu çalışmada, acil servise başvuran hastaları dermatolojik yakınma, tanı, tedavi ve hastaneye yatış nedenleri açısından değerlendirdik.

HASTALAR VE YÖNTEM

Ocak 2004 ile Aralık 2006 tarihleri arasındaki iki yıllık sürede, Elazığ ilinde, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine başvuran, dermatolojik yakınması olan 16 yaş ve üzeri 404 erişkin hasta retrospektif olarak değerlendirildi. Hastaların yaş, cinsiyet, başvuru nedenleri, tanıları, tedavileri ve yatış oranları hasta kayıt formları incelenerek elde edildi.

Dermatolojik tanılar enfeksiyon (bakteriyel, viral ve fungal deri enfeksiyonları), ürtiker, dermatit, ilaç reaksiyonları, pruritus ve diğerleri (insekt bite, Behçet hastalığı, pitriyazis likenoides et varioliformis akuta, derin ven trombozu, pemfigus, Sweet sendromu, pitriyazis rozea, akut arter tıkanması) olmak üzere 6 gruba ayrıldı.

İstatistiki analizler için "SPSS for Windows" versiyon 11.0 paket programı kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler ortalama±standart sapma ve yüzde olarak belirlendi. Parametrik değerlerin karşılaştırılmasında Student t testi, non-parametrik değerlerin karşılaştırılmasında ki-kare testi kullanıldı. İstatistiksel olarak p<0,05 değeri anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Acil servise başvuran 29,616 hastanın 404'ünü (%1,36) dermatoloji hastalıkları oluşturmaktaydı. Çalışmaya 227'si (%56,2) kadın ve 177'si (%43,8) erkek toplam 404 erişkin hasta (dağılım 17-89 yaş; ortalama yaş 41,66±16,69 yıl) alındı. Hastalarda erkek/kadın oranı 0,77 olarak saptanırken, yaş ortalaması 41,66±16,69 yıl idi. Hastalara ait demografik özellikler Tablo I'de verilmiştir.

Hastaların acil servise başvurma nedenlerinden ilk sırada 270 hastada (%66,8) kaşıntılı döküntü şikâyeti bulunurken, ikinci sırada 99 hastada (%24,5) ağrı-şişlik şikâyeti yer almaktaydı. Diğer nedenler ise azalan sırayla yara (%7,4), döküntü (%0,7) ve nefes darlığı (%0,5) idi.

Hastalardan 51'i (%12,6) acil hekimlerince değerlendirilirken, 353 hasta ise (%87,4) dermatoloji konsültan hekimi tarafından değerlendirilmişti. Yirmi dört hastanın (%5,94) hipertansiyon, diyabetes mellitus, akut böbrek yetmezliği, gebelik, malignite, pnömoni, hepatit, sistemik lupus erite-

Tablo I. Hastaların demografik özellikleri

	Sayı	Yüzde	Ortalama yaş (yıl)
Kadın	227	56,2	41,32±16,61
Erkek	177	43,8	42,10±16,82
Toplam	404	100	41,66±16,69

Tablo II. Tanı konulan deri hastalıkları

Deri hastalığı	Sayı	Yüzde
1. Enfeksiyonlar (Toplam)	49	12,10
2. Ürtiker	232	57,40
4. İlaç döküntüleri	38	9,40
4. Dermatit	26	6,40
5. Pruritus	20	5,00
6. Diğerleri (böcek ısırığı, Behçet hastalığı, pitriyazis likenoides et varioliformis akuta, derin ven trombozu, pemfigus, Sweet sendromu, pitriyazis rozea, akut arter tıkanması)	39	9,70

matozus ve lepra gibi ek hastalıkları mevcuttu. Bu hastalar ek problemleri nedeniyle dahiliye, kardiyojoloji, plastik cerrahi, göz, genel cerrahi, göğüs hastalıkları, kalp-damar cerrahisi, intaniye, kadın hastalıkları ve doğum klinikleri tarafından konsülte edildi.

Dermatolojik hastalıklar içinde ilk üç sırayı ürtiker-anjiyoödem %57,40, deriye ait enfeksiyonları hastalıkları (bakteriyel (n=39), viral (n=7) ve fungal (n=3)) %12,10 ve diğerleri %9,70 oluşturmaktaydı. Enfeksiyon hastalıkları ise azalan sırayla selülit ve zona zosterdi. Deri hastalıklarının dağılımı Tablo II'de sunulmuştur.

Hastaların 134'ü (%33,2) yatırılarak, 270'i (%66,8) ayaktan tedavi almışlardı. Hastaların %68,31'ine sistemik kortikosteroid, %60,64'üne sistemik antihistaminler ve %23,51'ine topikal kortikosteroid tedavisi uygulanmıştı.

TARTIŞMA

Dermatolojik aciller arasında ürtiker-anjiyoödem, toksik epidermal nekroliz, eritrodermiler ve nekrotizan selülitler gibi yaşamı tehdit edebilecek hastalıklar da yer almaktadır. Acil servise başvuran hastalarda dermatolojik problemler sıkça görülmesine rağmen bu konu üzerinde detaylı çalışmalar yapılmamıştır. Bu hastalara ilk müdahale genellikle acil hekimleri veya pratisyen hekimlerce yapılmaktadır. Dolan ve ark.^[5] Kuzey İrlanda'da 540 hastayı prospektif olarak değerlendirip acil hekimleri ile dermatologların tanı-

larını karşılaştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda tanı uyumluluk oranlarını derinin enfeksiyon hastalıklarında %59, papüloskuamöz hastalıklarda ise %77 olarak tespit etmişlerdir. Lowell ve ark.^[6] yaptıkları benzer bir çalışmada uyumluluk oranını %57 olarak bildirmişlerdir. Bizim çalışmamızda ise hastalarımızın sadece %12,6'sı acil hekimlerince değerlendirilmişti. Bu olguların hepsi ürtiker-anjiyoödem grubunda bulunmaktaydı.

Literatürde acil servis ünitesinde dermatolojik hastalıkların dağılımına yönelik çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmaların çoğunluğu dermatoloji servislerinden istenilen acil konsültasyonları kapsamaktadır. Genel hastalıklar içinde deri hastalıkları oranı farklı kliniklere göre %17-54 olarak bildirilmektedir.^[7,8] Biz çalışmamızda bu oranı %1,36 olarak saptadık. Bizim oranımızın literatürdeki çalışmalara göre düşük olma nedeninin çalışmanın acil servise yapılmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Antic ve ark.^[9] acil servise dermatolojik yakınmayla başvuran 1290 hastayı değerlendirdikleri çalışmalarında deri hastalıkları içinde en sık olarak enfeksiyonla ilişkili hastalıkları (%20,5), ikinci sıklıkta ise egzema grubu hastalıkları (%12,6) bildirmişlerdir. Çalışmada hastaların %64,2'sine lokal tedavi, %22,6'sına ise sistemik tedavi başlanmıştır. Kiellberg ve ark.^[10] üç aylık sürede dermatoloji kliniğine sevk edilen 428 dermatolo-

ji hastasını değerlendirip hastaneye sevk nedenlerinin başında %10,7 ile egzemalar ve %6,3 ile ilaç döküntüleri olduğunu bildirmişlerdir. Benton ve ark.^[11] ise benzer bir çalışmada deri hastalıkları içinde en sık ilk üç hastalığı %19,3 ile benign tümörler, %16,9 ile verrüler ve %16,7 ile dermatitler olarak belirlemişlerdir.

Yapılan diğer bir çalışmada 331 dermatoloji hastasında en sık ilk üç hastalık oranları %33 ile egzema, %20 ile nevus ve %22 ile viral verrü olarak saptanmıştır.^[12] Güzel ve ark.^[13] dermatolojik şikâyetlerle pediatrik acile başvuran 498 olgunun dosyalarını retrospektif olarak değerlendirmiştir. En sık tespit edilen dermatolojik hastalıklar döküntülü enfeksiyon hastalıkları, ürtiker ve ilaç reaksiyonları olup bizim çalışmamıza benzer özellikteydi.

Symvoulakis ve ark.^[14] tersiyer referans bir hastanede yaptıkları çalışmalarında 3715 hastada dermatitler, ilaç döküntüsü, ürtiker, eritema nodosum, eritema multiformeden oluşan alerjik hastalıklar grubunu %38,4 oranında, enfeksiyon hastalıklarını %26,1 ve böcek ısırıklarını %10,2 oranında rapor etmişlerdir. Bu çalışmada hastaların hastaneye yatış oranı %4,8 olarak belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda hastaların %33,2'si yatırılarak tedavi edilmişti. Bu farklılık Symvoulakis ve ark.'nın çalışmasının tersiyer referans bir hastanede yapılmasından kaynaklanmış olabilir. Ürtiker-anjiyoödem gibi bizim çalışmamızda en yüksek oranda saptadığımız hastalıkların bazıları önceki hastanelerde tedavi edilmiş olabilir.

Literatürdeki bu grup çalışmaların daha çok yatan hastalara dermatoloji servislerinden istenilen acil konsültasyonları kapsamakta olduğu, ayrıca bu çalışmalarda hastalıkların tamamen farklı gruplara ayrıldığı görülmektedir. Bu nedenle hastalık oranları açısından çok büyük farklılıklar bulunmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışmada dermatolojik acillerimizi oluşturan en önemli hastalık grubunu ürtiker-anjiyoödem ve enfeksiyon hastalıkları olarak belirledik. Sık görülen hastalık gruplarının belirlenmesi ve bu konularda acil hekimlerinin eğitim ve tecrübelerinin artırılmasının hastaya yaklaşım açısından faydalı olacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

1. Gupta S, Sandhu K, Kumar B. Evaluation of emergency dermatological consultations in a tertiary care centre in North India. *J Eur Acad Dermatol Venereol* 2003;17(3):303-5.
2. Kirsner RS, Federman DG. Lack of correlation between internists' ability in dermatology and their patterns of treating patients with skin disease. *Arch Dermatol* 1996;132(9):1043-6.
3. Adışen E, Ünal S, Gürer MA. Dermatoloji konsültasyonları. *Türkderm* 2006;40:126-9.
4. Ünal G. Dermatolojik aciller. *Cerrahpaşa Tıp Dergisi* 2002;33:135-40.
5. Dolan OM, Bingham EA, Glasgow JF, Burrows D, Corbett JR. An audit of dermatology in a paediatric accident and emergency department. *J Accid Emerg Med* 1994;11(3):158-61.
6. Lowell BA, Froelich CW, Federman DG, Kirsner RS. Dermatology in primary care: Prevalence and patient disposition. *J Am Acad Dermatol* 2001;45(2):250-5.
7. Alon Z, Vinker S, Nakar S, Abu-Amar H, Sadosky G, Hyam E. Urgent self-referrals to ambulatory consultant--a prospective evaluation of triage by a qualified family physician. *Isr J Med Sci* 1997;33(11):744-8.
8. Tran H, Chen K, Lim AC, Jabbour J, Shumack S. Assessing diagnostic skill in dermatology: a comparison between general practitioners and dermatologists. *Australas J Dermatol* 2005;46(4):230-4.
9. Antic M, Conen D, Itin PH. Teaching effects of dermatological consultations on nondermatologists in the field of internal medicine. A study of 1290 inpatients. *Dermatology* 2004;208(1):32-7.
10. Kiellberg Larsen H, Sand C. Referral pattern of skin diseases in an acute outpatient dermatological clinic in Copenhagen. *Acta Derm Venereol* 2005;85(6):509-11.
11. Benton EC, Hunter JA. The dermatology out-patient service: a study of out-patient referrals in a Scottish population. *Br J Dermatol* 1984;110(2):195-201.
12. Hon KL, Leung TF, Wong Y, Ma KC, Fok TF. Skin diseases in Chinese children at a pediatric dermatology center. *Pediatr Dermatol* 2004;21(2):109-12.

13. Gzel A, Karasalihođlu S, Sayar EH, Arıcan , Kavalcı C. ocukta dermatolojik aciller: 5 Yıllık Deneyim. Akademik Acil Tıp Dergisi 2009;8(2):17-21.

14. Symvoulakis EK, Krasagakıs K, Komninos ID, Kastrinakis I, Lyronis I, Philalithis A, et al. Primary care and pattern of skin diseases in a Mediterranean island. BMC Fam Pract 2006;31:7:6.